

Mossèn Manuel Valls dirigeix el setmanari *Catalunya Cristiana*, editat per una fundació propera al Bisbat de Barcelona i que va complir, el setembre de 1994, setze anys de vida. *Catalunya Cristiana* té actualment un tiratge d'11.000 exemplars.

carrera en tres anys”.

Quan va sortir l'*Avui*, ara fa 19 anys, Subirà ja tenia ganes de canviar d'aires: “Vaig comentar al bisbe que havien obert el diari aquest i que semblava interessant, i em va dir: ‘Sí, home, vés-hi, que sempre és interessant que hi hagi gent cristiana als mitjans’. Vaig anar a veure el Faulí, que va ser el primer director del diari, i vaig convertir-me en redactor des del primer dia. La informació de capçalera de la portada del primer número, un tema laboral, és meua”. La seva signatura és l'única d'un periodista que figura en aquella portada històrica, mil

cops reproduïda.

A l'*Avui*, Subirà va emancipar-se de les notícies de caire religiós: “Vaig començar sent redactor de Laboral, després he estat a la secció de Societat, que ha anat canviant de nom. En general, estàvem disponibles per a qualsevol cosa que sortís, tot i que teníem alguna especialització. Vaig estar molt temps fent l'agenda, però això ho podia fer qualsevol persona que no fos periodista, i em van començar a deixar fer entrevistes. En els últims deu anys, des que es va començar a fer el Túnel del Cadí, m'he especialitzat en Obres Públiques”.

“De coses de religió n'he fet esporàdicament, alguna vegada”, explica Subirà. “Quan vaig entrar ja hi havia dues persones que se n'encarregaven: el Joan Llopis i el Joaquim Gomis, tots dos capellans secularitzats; després van plegar tots dos. Ara no hi ha cap especialista i alguna cosa em toca, tot i que normalment ho fan d'altres que, tot sigui dit, no hi entenen gaire i m'han de consultar coses, com quina diferència hi ha entre un cardenal i un arquebisbe, o què son les estoles”.

Com en el cas de Gonell, molta de la gent que envolta Joan Subirà en la seva activitat professional ignorava que fos sacerdot: “Quan es va morir Pau VI, hi va haver un funeral a Barcelona, i jo concelebrava la missa. Recordo que un fotògraf de l'*Avui* que va anar a cobrir l'acte es va quedar paradíssim en veure'm amb els hàbits darrera l'altar”.

A part de la seva activitat periodística, Subirà fa les feines pròpies de la seva condició sacerdotal a la parròquia del Roser, cada dia al matí i tots els caps de setmana: “Al matí dic missa, i de vegades tinc algun casament o bateig, però entre setmana no

Moltes veus i pocs altaveus

Ràdio Estel i Catalunya Cristiana constitueixen la punta de llança dels mitjans institucionals de l'Església catalana

—A.C. / R.R.—

L'Església acaba de celebrar la XXIX Jornada mundial de les comunicacions socials. Un missatge del papa Joan Pau II remarca que la principal qüestió que es planteja actualment l'Església “ja no és saber si l'home del carrer encara pot percebre un missatge religiós, sinó trobar els millors llenguatges de comunicació que li permetin donar tot el seu impacte al missatge evangèlic”. Queda clar, doncs, que la tasca evangelitzadora sembla no tenir fronteres. La trona ha esdevingut una eina obsoleta i insuficient per fer arribar la veu de l'Església a la societat. Combregant amb els postulats de McLuhan, els dirigents de la cúria catalana han apostat, des de fa uns anys, per sostenir uns mitjans de comunicació propis que facin la funció de caixa de ressonància dels seus missatges i postulats.

Amb la lectura d'un missatge del Papa a càrrec de l'arquebisbe de Barcelona, Ricard M. Carles, es van inaugurar, el 28 d'octubre de 1994, les emissions regulars de Ràdio Estel, una aventura radiofònica que combina la radiofórmula musical amb els missatges d'inspiració cristiana. L'emissora, gestionada per una fundació (Missatge Humà i

Cristià) vinculada amb l'arquebisbat de Barcelona, representa la primera experiència de radiofórmula de l'Església Catòlica que es realitza a Europa amb l'objectiu confessat d'esdevenir “un instrument al servei de l'evangelització i de la dimensió comunicativa de l'Església catalana”.

Desmarcar-se de la COPE

Ràdio Estel permetrà als bisbes catalans desmarcar-se de la COPE, la cadena de la Conferència Episcopal Espanyola. Els primers símptomes de disgust amb la COPE es van manifestar a final de 1993. Joan Carrera, bisbe auxiliar de Barcelona, va afirmar llavors que “l'Església s'ha de replantejar la propietat de la COPE, perquè ha entrat en un terreny en què la seva eficàcia evangelitzadora és minsa. L'Església es troba davant el dilema de mantenir una cosa petita, amb clara identitat però amb una audiència reduïda, o optar per una cadena comercial que pot caure en mans dels monstres de la comunicació que són més determinants del contingut que el propietari”.

Aquesta “cosa petita” és Ràdio Estel, una emissora d'àmbit metropolità “que no és pas el final del camí, sinó el primer pas per ocupar un espai de servei a l'Església catalana en la comunicació”, segons Carrera. Ràdio Estel ha optat, en l'inici de la seva programació, per la radiofórmula musical durant el dia i els programes de debat i de “ràdio convencional” el vespre; una radiofórmula que

faig gran cosa més. Ara que em jubilo, podré dedicar-m'hi molt més”.

Problemes pels dos costats

Amb més o menys intensitat, la carrera periodística d'aquests quatre sacerdots ha topat en algun moment amb limitacions a causa de la censura civil. En el pla eclesial, algun d'ells ha tingut entrebancs amb el poder establert, tot i que en aquest aspecte mai no han vist limitada la seva activitat.

Josep Bigordà explica que va tenir problemes els últims anys del franquisme: “Per la significació que m'atribuïen dins el món eclesial, vaig alimentar les ires d'alguns sectors extremistes que m'identificaven amb un signe determinat, encara que jo mai no he tingut la pretensió de pertànyer a un moviment, sinó que simplement he intentat ser lliure”.

En aquells anys, Bigordà va veure com els *ultres* li cremaven el cotxe en dues ocasions i va rebre infinitat de trucades amb amenaces de mort i de maltractaments. El que li va passar al 1973 és de pel·lícula: “Em vaig veure seguit per un cotxe negre, que jo creia ocupat per *ultres*. Si deixava el meu cotxe i pujava a un autobús, ells baixaven del cotxe negre i entraven a l'autobús. Veient que la cosa continuava, un dia vaig esquivar-los sortint per la porta del darrera i agafant un taxi en lloc del cotxe.

Llavors vaig aprofitar i vaig trucar al cap de policia, que em va dir: “*Vigile, porque hay gente que le puede hacer mucho daño*”. Li vaig contestar que no havia de ser jo qui vigilés, sinó que

eren ells que m'havien de protegir. El cap de policia em va dir que m'enviarien un agent perquè vetllés per mi. L'escorta va durar tres setmanes. Al cap d'uns dies em van dir que els que em perseguïen no eren *ultres*, sinó els mateixos policies; l'agent que m'escortava em va assegurar que la policia em protegia d'un grup extremista. Al final, vaig parlar amb el doctor Jubany i li vaig dir que no volia que allò durés més, perquè era molt molest. Al final, fins i tot hi havia com una psicologia d'atemptat. Al metro, per exemple, l'agent em deia que no m'acostés a la vora, que algun malvat em podia empenyar”.

Josep Bigordà col·labora a El Periódico amb un article setmanal i a Ràdio 4. Com a capellà, col·labora a la parròquia del Pi, en la celebració diària, en el moviment de joventut i fent una classe setmanal sobre la Bíblia.

ha aconseguit d'atreure, segons les primeres estimacions d'audiència, uns 80.000 oients fidels.

Una missió asserenadora

Ràdio Estel té, segons mossèn Jaume Aymar, president de la Fundació Missatge Humà i Cristià (entitat que gestiona l'emissora) i delegat de mitjans de comunicació del Bisbat de Barcelona, una missió “pacificadora i asserenadora, una missió, en definitiva, normalitzadora de la informació i l'opinió religiosa dins el context ciutadà; però no podem limitar la nostra tasca evangelitzadora a pregar tot el dia per antena: no tindria cap sentit; el que ha de fer la nostra emissora és promoure uns valors afins als postulats de l'Església, de cap manera volem ser una eina adoctrinadora”.

L'Església catalana no es considera gaire ben tractada pels mitjans de comunicació social. “Paraules de vida” (Catalunya Ràdio) o “Signes dels temps” (TV3) són alguns dels pocs espais que els mitjans públics dediquen a la informació religiosa. Davant aquest desert informatiu, la necessitat de tenir una veu pròpia es feia evident. “La Generalitat ens va oferir una llicència, una oferta que no podíem deixar passar. Els mitjans només s'ocupen de l'Església per Nadal i Setmana Santa. Volem tenir una presència diària, un contacte quotidià amb els nostres feligresos”.

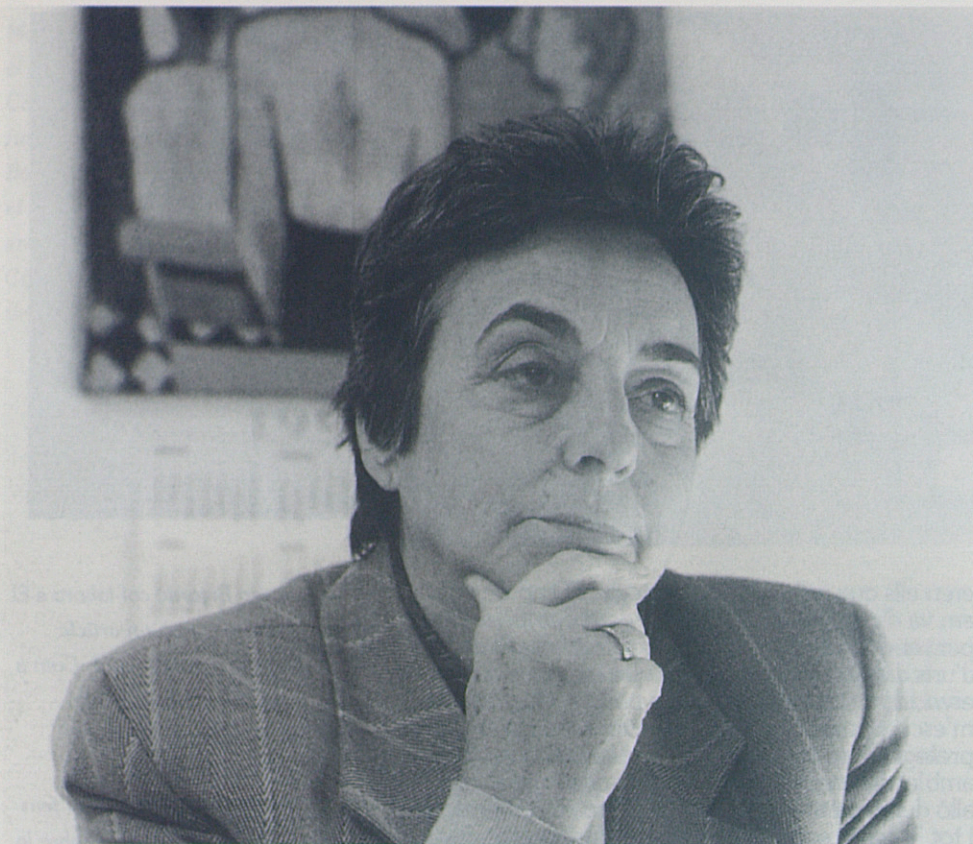
Jaume Aymar manté que “Ràdio Estel no vol ser un contrapunt a la COPE, no tenim la intenció d'esdevenir una

cadena com la COPE; és ben cert, però, que si d'altres bisbats catalans desitgessin tenir una emissora pròpia, seria molt lògic arribar a una entesa, iniciar un procés d'associació per abaratir costos i millorar el nostre servei a les nostres parròquies i als nostres feligresos. Però d'aquí a dir que esdevindrem una cadena, i que volem mitigar la imatge negativa de la COPE, hi ha molta diferència”. La campanya marcadament anticatalanista de la COPE i el tarannà de part dels seus periodistes han estat fortament contestats dins el si de l'Església catalana, tant pels seus dirigents com per les seves bases.

L'opinió dels sacerdots-periodistes

Jordi Piquer, sacerdot i periodista de *La Vanguardia*, creu que “un mitjà de l'Església hauria d'apostar sempre per la intel·ligència, acostant-se a tots els pobles d'Espanya i respectant-los. Quan un mitjà no ho fa, com ara la COPE, no hi puc estar d'acord”. Mossèn Josep Bigordà va més enllà: “Personalment, crec que la COPE és nefasta; no només en el sentit religiós, sinó pel seu periodisme *cuartelero*, que fa que jo, com molta altra gent, em senti agredit pel to de personatges com Antonio Herrero, José María García o Encarna Sánchez. També tinc les meves reserves sobre la utilitat que pugui tenir Ràdio Estel; l'Església té altres plataformes per comunicar l'evangeli, com les comunitats de base”.

La periodista Roser Bofill, directora de la revista d'inspiració cristiana *Foc Nou*, no és partidària que l'Església catalana tingui mitjans de comunicació propis.

“Arran de tot allò”, continua Bigordà, “fins i tot em van retirar el passaport, fet que demostrava les contradiccions de la policia. Diuen que em protegeixen i em retiren el passaport. Què més voleu? Ja heu comprovat que els meus moviments no són subversius...!”. De tot això, Bigordà va concloure que els *ultres* li volien donar un ensurt, “però simultàniament la policia no em tenia gens de simpatia, i em volia fer una mica de por. Jo tampoc sabia fins a quin punt els sectors més *ultres* dominaven el cos de policia”.

L'autocensura

A part d'aquest fet, més propi d'una sèrie de detectius que de l'activitat d'un simple periodista, Bigordà va patir la censura habitual aquell temps: “Abans d'acabar-se el Concili, en Casimir Martí i jo vam començar a fer, d'una forma privada, una publicació diària —*Vida del Concili*— que donava compte del que passava al Vaticà II a base d'un recull de premsa, però no la d'aquí, que no en deia gran cosa, sinó de la francesa. No vam tenir gaires problemes per fer aquesta publicació, tot i que no vam demanar cap autorització. Al principi, compràvem la premsa francesa als quioscos de les Rambles, però el dia que hi havia articles sobre Espanya no arribaven, a causa de la censura, i vam decidir subscriure'ns-hi”. “En acabar el Concili”, continua Bigordà, “la censura actuava sobre els nostres articles igual que sobre els de qualsevol altre. Alguns no van aparèixer perquè contenien alguna al·lusió explícita a coses d'aquí. Ja sabies a què t'exposaves... El que va ser tot un fenomen és

Catalunya Cristiana

Ràdio Estel, però, no és pas l'únic òrgan de comunicació propi de l'Església catalana. El setmanari *Catalunya Cristiana*, dirigit per mossèn Manuel Valls i editat per una fundació propera al Bisbat de Barcelona, va complir, el setembre de 1994, setze anys de vida. *Catalunya Cristiana* té, actualment, un tiratge d'11.000 exemplars (segons l'OJD), una xifra més que envejable per a una publicació com aquesta. *Catalunya Cristiana* és l'únic setmanari de què disposa l'Església a Catalunya. Tot i això, el seu director, Manuel Valls, defuig qualsevol dependència directa del Bisbat: “No som pas la veu del nostre amo”, afirma.

Catalunya Cristiana té, segons el seu director, moltes raons per a la seva existència: “És una cosa irrenunciable, un instrument bàsic d'evangelització que fa arribar el missatge de Déu a la societat, un instrument que enforteix la identitat dels que senten i viuen una pertinença a la comunitat catòlica. No som un instrument de frontera, no busquem la persona aliena a la religió, sinó que som un instrument de comunicació interna i de projecció del nostre missatge dins un sector proper al nostre model de societat”. *Catalunya Cristiana* i Ràdio Estel formen, a hores d'ara, el canal de comunicació multimèdia de l'Església catalana, un canal criticat per algunes veus properes als àmbits cristians.

Foc Nou

La periodista Roser Bofill, directora de la revista d'inspiració cristiana *Foc Nou*, és una d'aquestes veus. “No sóc partidària”, afirma, “que l'Església catalana tingui mitjans de comunicació propis. El Concili Tarraconense va votar-hi en contra, per exemple. Jo m'estimaria més que hi hagués més pluralitat, diferents manifestacions, diferents aspectes; potser per això *Foc Nou* és una revista progressista i oberta en un moment en què l'Església s'ha tancat molt, tirant per terra moltes de les esperances que va despertar el Concili Vaticà II. L'Església necessita una veu diferent de la que expressen certes publicacions eclesials, una veu més lliure i que reculli l'opinió pública dins l'Església, i que contribueixi a reduir les tensions existents dins mateix de l'Església”.

“L'Església és la gran desconeguda de la societat”, afirma Aymar. “El Concili de la Província Tarraconense (Catalunya), celebrat aquesta primavera a Sant Cugat del Vallès, és una bona ocasió”, continua el president de la Fundació Missatge Humà i Cristià, “per donar a conèixer la realitat de l'Església catalana. L'Església genera notícies d'interès per a la població. El problema és que sovint no som conscients que siguin notícies. Potser hauríem de donar a conèixer a la gent el testimoni de moltes persones que treballen en tasques compromeses, com els companys de Càritas, o els voluntaris del Telèfon de l'Esperança... Malauradament, però, la imatge que projecta l'Església no

l'autocensura; normalment ja no deixaves que el censuressin: ho feies tu mateix”.

De l'autocensura, també en parla Jordi Piquer: “Les informacions les feies amb un rau-rau interior, per la por de perjudicar el director. Recordo que de vegades ens preguntàvem si podíem assumir la responsabilitat de publicar una cosa que havíem escrit, si no ens la jugàvem massa. ‘Sí, però tal diari segur que ho dona’, ens deïem. Passàvem angúnia, nits sense dormir, pensant si havíem fet prou o massa”. “Després d'aquella època”, explica Piquer, “m'han explicat que el meu nom sortia en algun informe del règim, tot i que vaig poder explicar el Concili al diari i a les conferències sense gaires problemes. Vam tenir, però, algun fet desagradable, com la bomba incendiària amb què van cremar l'oficina de premsa del Bisbat. Mai no es va saber qui havia estat”.

La censura

Bigordà, per la seva banda, recorda dues èpoques a *El Correo Catalán*, en relació amb la censura: “Mentre hi va ser l'Ibáñez Escofet de sots-director no vam tenir cap problema; però quan en va marxar hi va haver com un replegament, i llavors sí que va ser difícil passar certes coses”. “A partir del 75”, continua, “ja hi va haver-hi més llibertat, però el diari va passar a mans dels que després serien convergents, i crec que es va desapropiar la conjuntura que hi havia per l'obsessió que tenien de ‘fer país’. No era un diari en què et sentissis especialment lliure”, assegura Bigordà.

Josep Gonell també té coses a explicar sobre la

Jordi Piquer fa la secció religiosa, ara ubicada dins de Societat, del diari La Vanguardia. També treballa a l'oficina de premsa del Bisbat, en publicacions diocesanes com el full o el butlletí. A més a més, dóna classes sobre les relacions entre l'Església i els mitjans de comunicació a la Facultat de Teologia de Catalunya. En el pla més purament eclesiàstic, els caps de setmana ajuda en les feines de la parròquia de les Planes de Vallvidrera.

va més enllà dels estereotips i dels personatges conflictius”.

Relacions Església-mitjans

Les relacions entre l'Església i els mitjans de comunicació, doncs, no acaben d'estar del tot normalitzades; “un fet”, afirma Valls, “que demana, com a mínim, una forta autocrítica per la nostra part. El problema de comunicació hi és, no ho podem negar. Els mitjans de comunicació tendeixen a destil·lar una imatge material de l'existència que fa difícil que un missatge com el nostre arrelhi. A més a més, alguns mitjans de comunicació només saben recollir aquells aspectes de l'actualitat religiosa que són més negatius o que poden tenir una certa espectacularitat política o moral; compta més l'envoltori que no pas el fons. En definitiva, tenim la sensació que la vida cristiana és molt més rica del que realment transmeten o del que capten els mitjans de comunicació”.

Una altra mancança d'aquesta relació és l'excessiva dependència informativa de l'Església envers la figura del papa Joan Pau II. “És una circumstància totalment lògica. El Papa és una figura de primer ordre mundial que atrau i crea un ampli moviment social al seu voltant. L'Església, però, és molt més que el Papa, que els cardenals, que els bisbes..., l'Església és enormement més àmplia”, afirma Aymar. Per la seva banda, Manuel Valls també denuncia una visió molt parcial de la figura del Papa per part de la

majoria de mitjans. “Per alguns, el Papa va contra la democràcia, contra la civilització occidental. Aquesta és una lectura injusta i totalment inexacta. Al final no saps si aquests mitjans defensen una pluralitat informativa o una homologació cultural habilitada pels agents que tenen el poder a la societat”.

Falta de periodistes especialitzats

La culpa d'aquest desconeixement no és pas exclusiu, tanmateix, dels periodistes. Segons Aymar, “hi ha un cert dèficit en la formació dels periodistes que treballen en l'àmbit religiós. L'argot propi de la litúrgia sovint els és desconegut. Hauríem de fer una tasca més de divulgació entre aquests professionals, potser en la línia del Bisbat de València, que ha editat una guia-vocabulari per als periodistes d'aquella comunitat. No vull pas dir, amb això, que els periodistes siguin uns ignorants pel que fa als temes religiosos, sinó que aquesta ignorància és mútua, que nosaltres tampoc no ens hem sabut fer comprendre”.

El diàleg, però, no és fàcil. “Hi ha èlites culturals”, afirma Valls, “que tenen molta influència en la societat, èlites que mantenen una actitud de menyspreu envers el que significa l'Església. Com es pot dialogar amb aquesta gent? El diàleg podria ser més fecund i més ric si no existís aquest afany d'acorrallar i tombar. Els mitjans, malauradament, no estan en el bon camí”.